

Kopieringsunderlag.

Här följer arbetsfrågor och övningar till boken
DEMOKRATI - Hur går det till?

Arbetsfrågorna är uppdelade kapitelvis. Till varje kapitel finns frågor på tre svårighetsnivåer:

- 1-X-2 frågor - enklare frågor med svarsalternativ att ringa in.
- Lätta frågor som kan besvaras med ett / några få ord - svaren går att hitta i boken.
- Reflektionsfrågor där eleven ska skriva lite längre om hur hen tänker om någon viss fråga.

Övningar:

- En gruppuppgift där eleverna tillsammans får analysera en partilogga samt skapa sin egen.
- Ett brev där eleven får ställa frågor till ett politiskt parti.

1 – VAD ÄR DEMOKRATI?

Sid 3

Vem bestämmer i en demokrati?

1. Presidenten bestämmer.
- X. Partierna bestämmer.
2. Folket bestämmer tillsammans.

Sid 5

Vad är *Direkt demokrati*?

1. Att alla människor röstar om varje beslut som ska tas.
- X. Att en person tar alla beslut direkt.
2. Att alla beslut tas så snabbt som möjligt.

Sid 6

Vad har alla rätt till i en demokrati?

1. Att bestämma över andra.
- X. Att säga, tycka och tro vad man vill.
2. Att straffa alla som tycker annorlunda än man själv.

Sid 8

Hur tas beslut i en diktatur?

1. Folket får rösta om allt.
- X. En eller några få personer bestämmer allt själva.
2. Militären bestämmer själv.

1 – VAD ÄR DEMOKRATI?

1. Ge exempel på en folkomröstning vi har haft i Sverige:

.....

2. Hur kan man sprida sin åsikt i en demokrati? Ge två exempel:

1.

2.

3. Vad kan hända om man kämpar emot en diktator?

.....

1 – VAD ÄR DEMOKRATI?

1. Tror du att det kan finnas några svårigheter med att styra ett land demokratiskt?

Förklara hur du tänker.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. Hur tror du det är att bo i en diktatur? Förklara hur du tänker.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2- HUR STYRS SVERIGE?

Sid 9

Regeringen har kommit med ett nytt lag-förslag.

Vad krävs för att det ska gå igenom?

1. Att fler än hälften av riksdags-politikerna röstar ja.
- X. Att mindre än hälften av riksdags-politikerna röstar ja.
2. Att statsministern säger ja till förslaget.

Sid 11

Hur ofta är det riksdagsval i Sverige?

1. Varje år.
- X. Vart fjärde år.
2. Vart tionde år.

Sid 12

Vem styr Sverige?

1. Regeringen.
- X. Riksdagen.
2. Kungen.

Sid 13

Politiker behöver ofta "förhandla". Vad betyder det?

1. Att handla något i förväg.
- X. Att diskutera sig fram till ett beslut, med någon som tycker annorlunda än man själv.
2. Att ljuga för att få det man vill.

Sid 14

Vilket styrelseskick har Sverige?

1. Republik.
- X. Monarki.
2. Demokrati.

Sid 15

Vilka politiska beslut tar Kungen?

1. Hur mycket skatt vi ska betala.
- X. Vilket parti som ska bilda regering.
2. Kungen tar inga politiska beslut.

2- HUR STYRS SVERIGE?

1. Hur många politiker sitter i riksdagen?

.....

2. Hur många procent röster behöver ett parti få, för att komma in i riksdagen?

.....

3. Vems ansvar är det att genomföra riksdagens beslut?

.....

4. Vad kallas statschefen i en republik?

.....

5. Vad kallas statschefen i en monarki?

.....

2- HUR STYRS SVERIGE?

1. Vem får sitta i regeringen?

.....

.....

.....

.....

.....

2. En *minoritetsregering* har **mindre än** halva riksdagens stöd.

En *majoritetsregering* har **mer än** halva riksdagens stöd.

Förklara hur en minoritetsregering kan göra för att riksdagen ska rösta "ja" till regeringens förslag.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3- HUR STYRS MIN DEL AV SVERIGE?

Sid 17

Hur är Sveriges styre indelat?

1. I 25 olika landskap.
- X. I olika styrelser .
2. I stat, kommun och landsting/region.

Vad är moms?

1. En skatt som ingår i priset på det vi köper.
Det är affären som betalar in pengarna till staten.
- X. Skatt som bara de rikaste invånarna betalar.
2. Skatt som bara används till att förbättra skolan.

Sid 18

Vad är landstingsfullmäktige?

1. Det är som en riksdag för landsting och regioner.
- X. Det är en person som styr ett landsting.
2. Det är den som styr över riksdagen.

Sid 19

Vad kostar det att gå till läkare i olika landsting/regioner?

1. Det kostar alltid 200 kr.
- X. Det kostar olika mycket i olika landsting/ regioner.
2. Det kostar alltid mer i en region än i ett landsting.

Sid 20

Vem bestämmer över skolor, äldreomsorg och socialtjänst?

1. Staten.
- X. Sveriges kommuner.
2. Sveriges landsting.

3- HUR STYRS MIN DEL AV SVERIGE?

1. Vem sitter i kommunfullmäktige?

.....

2. Vart betalar vi skatt?

.....

3. Nämn en sak som landsting/regioner bestämmer över.

.....

.....

4. Varför kan till exempel skolor och sjukvård fungera på olika sätt i olika delar av Sverige?

.....

.....

3- HUR STYRS MIN DEL AV SVERIGE?

1. En del beslut i Sverige är *kommunala* eller *regionala*.

De gäller alltså bara i en del av Sverige.

Vad kan vara bra och dåligt med det tänker du?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. Idag betalar de som har en högre lön också en högre skatt än de som tjänar mindre pengar. Vad tycker du är bra eller dåligt med det?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4- HUR GÅR DET TILL ATT RÖSTA

Sid 21

Vem får rösta i riksdagsvalet?

1. Alla som är minst 18 år gamla.
- X. De som är minst 18 år, är svenska medborgare och bor eller har bott, i Sverige.
2. Alla som är svenska medborgare.

Sid 22

Vad behöver du ha med dig när du ska rösta?

1. Pass och pengar.
- X. Röstkort och ID-kort.
2. Folkbokföringsbevis.

Sid 24

Var får du tag på valsedlar för det parti du vill rösta på?

1. Det finns valsedlar för alla stora partier i vallokalen.
- X. Jag måste skriva ut dem från partiets hemsida.
2. De måste jag köpa på förhand från staten.

Jag förstår inte hur jag ska göra i vallokalen!

Vad händer då?

1. Då räknas inte din röst.
- X. Då kan du få böter.
2. Det finns alltid personal som kan hjälpa dig i vallokalen.

Sid 25

Hur vet du adress och öppettider till din vallokal?

1. Det står på ditt röstkort som kommer hem med posten.
- X. Det måste du söka efter på internet.
2. Du måste veta vilket valdistrikt du hör till.

Sid 26

Hur många gånger får du rösta i valet?

1. Om du röstar mer än en gång får du böter.
- X. Du kan rösta hur många gånger du vill för att påverka mer.
2. Du kan rösta flera gånger, men bara den senaste rösten räknas.

Sid 28

Går det att rösta på olika partier i kommun, landstings- och riksdagsvalet?

1. Ja, det är tre olika val.
- X. Nej, du får bara lägga en röst.
2. Ja det går men är egentligen förbjudet.

Sid 29

Vad händer om du lägger en blank valsedel i kuvertet?

1. Din röst räknas inte.
- X. Det räknas som en minus-röst för alla partier.
2. Du erbjuds att rösta om.

Sid 30

Vilka får veta vem jag röstar på?

1. Bara jag.
- X. Alla som är i vallokalen ser det.
2. Jag och röstmottagaren vet det.

Sid 31

Jag tycker det verkar svårt att rösta, kan jag få hjälp?

1. Nej, alla måste klara av själv att rösta.
- X. Ja, du kan alltid få hjälp i vallokalen.
2. Bara om du ber en vän eller familjemedlem om hjälp.

4- HUR GÅR DET TILL ATT RÖSTA

1. Vad betyder det att vara "medborgare" i ett land?

.....
.....

2. Vad är ett röstkort?

.....

3. Varför får du *tre* kuvert och *tre* valsedlar i vallokalen?

.....
.....

4. Kan du rösta på ett parti som inte har valsedlar i din vallokal?

Hur då i så fall?

.....
.....

5. Var kan människor som sitter i rullstol rösta?

.....
.....

6. Nämn tre olika ställen du kan rösta på

1.
2.
3.

7. Vad betyder "personval"?

.....
.....

8. Vad är Kalle Anka-partiet?

.....

9. Varför står vi bakom skärmar när vi röstar, tror du?

.....

.....

10. Vem har rätt att rösta via bud?

.....

4- HUR GÅR DET TILL ATT RÖSTA

1. Tycker du det verkar svårt att rösta i valet?

Förklara hur du tänker!

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. Varför väljer en del personer att rösta blankt, tror du?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

5 – VILKA PARTIER KAN JAG RÖSTA PÅ?

Sid 32

Hur länge har "Sverigedemokraterna" suttit med i Sveriges riksdag?

1. De har suttit i riksdagen i över 100 år!
- X. De har suttit i Sveriges riksdag sedan 1953.
2. Det är ett väldigt nytt parti som bara suttit i riksdagen sedan 2010.

Sid 34

Vilka partier kan jag rösta på i riksdagsvalet?

1. Bara de partier som redan sitter i riksdagen.
- X. Precis vilket parti du vill.
2. De partier som det finns valsedlar till i din vallokal.

Sid 36

Vad menar vi när vi pratar om *vänster* och *höger* inom politik?

1. Att det finns två olika politiska åsikter.
- X. Att vara till *vänster* eller *höger* betyder att man tycker olika saker om politik.
2. Att vara för eller emot högertrafiken.

Vad tycker partier "till höger" är viktigt?

1. Att alla får göra vad de vill med sina pengar, och inte ska behöva betala så mycket skatt.
- X. Att alla hjälps åt så att de som behöver det kan få sjukvård.
2. Att dela med sig av sina pengar till de som är fattiga.

Sid 37

Vad tycker partier "till vänster" är viktigt?

1. Att de som har mycket pengar delar med sig till de som har mindre.
- X. Att de som har mycket pengar ska få göra vad de vill med dem.
2. Att män ska ha mer lön än kvinnor.

Sid 38

Vilka av följande stora svenska partier är till "vänster"?

1. Moderaterna och Folkpartiet.
- X. Kristdemokraterna och Centerpartiet.
2. Vänsterpartiet och Socialdemokraterna.

Sid 39

Vilka av följande stora svenska partier är till "höger"?

1. Moderaterna, Kristdemokraterna och Sverigedemokraterna.
- X. Miljöpartiet och Centerpartiet.
2. Socialdemokraterna och Vänsterpartiet.

Sid 40

Vad är en valstuga?

1. Det är en stuga som vi går till för att rösta i valet.
- X. Det är en stuga dit du kan gå och fråga partier vad de tycker om olika saker.
2. Det är en stuga där alla som får rösta kan träffas för att debattera med varandra.

Sid 42

Kan du lita på allt som politiker säger?

1. Självklart, de talar bara sanning.
- X. De talar ofta sanning, men det är viktigt att själv tänka kritiskt.
2. Nej, de ljuger alltid.

5 – VILKA PARTIER KAN JAG RÖSTA PÅ?

1. Skriv tre svenska partier som har funnits i minst 100 år.

1.

2.

3.

2. I Sverige finns det många partier som inte sitter med i riksdagen.

Vilket av de är störst?

.....

3. Nämn en sak som partier till "höger" tycker är väldigt viktig:

.....

.....

4. Nämn en sak som partier till "vänster" tycker är väldigt viktig:

.....

.....

5. Nämn två partier som är *nära mitten*, på skalan som går från vänster till höger:

1.

2.

6. Vad är "Alliansen"?

.....

.....

7. Vilket parti samarbetar med Sverigedemokraterna?

.....

8. Hur kan du veta vilket parti som tycker som du?

Nämn två olika sätt:

1.

2.

5 – VILKA PARTIER KAN JAG RÖSTA PÅ?

1. De flesta svenskar röstar på partier som funnits länge.

Varför är det så tror du?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. Lokala partier har oftast bara åsikter om en speciell kommun.

Vad kan vara bra och dåligt med det, tänker du?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. Vad tror du är de största skillnaderna mellan högerpolitik och vänsterpolitik?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4. Alla partier vill påverka väljarna. De vill få väljarna att tycka att deras politik är den bästa. Skriv några saker som du tycker det är bra att tänka på när du läser om eller lyssnar på ett partis åsikter.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

6- VAD ÄR EU?

Sid 43

Vad står förkortningen EU för?

1. Europa.
- X. Europa Upplysning.
2. Europeiska Unionen.

Sid 44

Bestämmer EU över Sverige?

1. EU bestämmer en del saker som gäller både i Sverige och i de andra medlems-länderna.
- X. EU bestämmer över allt i Sverige.
2. Sverige bestämmer allt själva och behöver aldrig lyda EU:s regler.

Sid 45

Vem får rösta till EU-parlamentet?

1. Alla politiker i EU:s medlems-länder.
- X. De styrande politikerna i EU:s medlems-länder.
2. Alla som är medborgare i ett EU-land.

6- VAD ÄR EU?

1. Vad är EU?

.....
.....

2. Nämn två saker som alla EU-medborgare har rätt att göra:

1.
2.

3. Nämn två saker som svenska medborgare kan göra, för att påverka EU:s politik:

1.
2.

6- VAD ÄR EU?

1. EU är ett samarbete mellan många länder.

Vad tror du kan vara bra och dåligt med att vara med i EU?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

7 – HUR KAN JAG PÅVERKA MIN VARDAG?

Sid 46

Vad är närdemokrati?

1. Namnet på ett lokalparti.
- X. Att arbeta demokratiskt i din närmsta omgivning.
2. En diskussion om när demokrati är viktigt.

Sid 47

Vem ska bestämma på en skola?

1. Rektorn bestämmer allt.
- X. Eleverna ska bestämma allt.
2. Både rektor, lärare och elever ska kunna påverka sin skola.

Sid 48

Hur brukar föreningar styras?

1. De brukar styras demokratiskt, och ha möten som alla medlemmar får komma på.
- X. De brukar styras av en VD
2. De brukar följa ett protokoll som någon annan har skrivit.

7 – HUR KAN JAG PÅVERKA MIN VARDAG?

1. Vad är en förening?

.....
.....

2. Ge tre exempel på saker som kan diskuteras på ett elevråd:

1.
2.
3.

3. Ge två exempel på olika föreningar:

1.
2.

7 – HUR KAN JAG PÅVERKA MIN VARDAG?

1. Kan du vara med och påverka beslut i din omgivning? Det kan exempelvis vara i en förening, ett elevråd, ett fotbollslag eller hemma i din familj eller ditt boende? Berätta.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Gruppuppgift

Jobba tillsammans i små grupper och analysera och skapa en parti-logga.

Alla partier har en egen logga.

En logga är en liten bild eller symbol som symboliserar partiet.

Affärer och företag brukar också ha loggor.

1. Analysera och diskutera

Nu ska ni få *analysera* en parti-logga.

När man *analyserar* en bild försöker man läsa ut information ur den.

Man försöker förstå om den vill säga eller berätta något speciellt.

Genom att svara på följande frågor får du hjälp att analysera en logga.

1. Föreställer loggan någonting konkret?
2. Vad får motivet dig att tänka på?
3. Vilken / vilka färger har loggan?
4. Känns det som en varm eller en kall färg?
5. Brukar färgen betyda något speciellt inom politik?

2. Skapa en egen logga

Om ni i gruppen skulle vara ett parti, hur skulle er logga se ut då?

Diskutera och rita er egen logga och tänk ut ett namn till ert parti.

Genom att svara på följande frågor får ni hjälp att skapa en logga.

1. Ska loggan föreställa någonting konkret?
2. Vad ska motivet få dig att tänka på?
3. Vilken / vilka färger ska loggan ha?
4. Ska det vara en varm eller en kall färg?
5. Tänk på vilka färger betyda något speciellt inom politik? Vad ska er färg betyda?

Fråga Partiet!

Nu ska du få skriva ett brev till ett parti.

Det ska du göra för att fråga vad det partiet tycker om några politiska frågor.

Du kan välja frågor som du själv tycker är viktiga.

Din lärare kommer ge dig en brevmall där du fyller i de tomma fälten.

Hej!

Jag heter Jag är elev på

.....

Vi lär oss om politik i skolan nu.

Jag vill ta reda på vilket parti jag tycker är bra. Därför har jag några frågor till er.

Hoppas ni vill ta er tid att hjälpa mig!

Arbetar ni i ert parti för att:

-
.....?

-
.....?

-
.....?

Om ja, hur då?

Om nej, varför inte?

Skriv gärna svaren på lätt svenska.

Tack för era svar!

Vänliga hälsningar,

.....